

J'accuse!

DE VN

Louise O. Fresco

Prof. dr. ir. LOUISE O. FRESCO, landbouw- en voedselkundige, is voorzitter van de Raad van Bestuur van Wageningen UR. Van 2006 tot juli 2014 was zij als universiteitshoogleraar verbonden aan de Universiteit van Amsterdam. Daarvoor was zij Assistent Director-General van de FAO, de voedsel- en landbouworganisatie van de Verenigde Naties in Rome. Ook schreef ze drie romans, waarvan *De Utopisten* in 2008 genomineerd werd voor de Libris Literatuurprijs.

EXCELLENTIES, STAATSHOOFDEN
EN REGERINGSLEIDERS VAN
DE 193 LIDSTATEN VAN DE
VERENIGDE NATIES,

Staat U mij toe, als eenvoudige burger van een kleine, maar niet geheel marginale lidstaat, mijn zorg uit te spreken over Uw organisatie. Nog geen jaar geleden vierde U in collectieve tevredenheid Uw zeventigjarige bestaan. Destijds, vlak na het einde van de Tweede Wereldoorlog, waren Uw voorgangers – de 51 landen die de oprichtingscharter tekenden – vermoedelijk oprecht overtuigd van het doel van de VN: het handhaven van internationale vrede en veiligheid, en het bevorderen van internationale samenwerking voor het oplossen van grote sociaal-economische en humanitaire vraagstukken. Niettemin ontstond bijna onmiddellijk de kilte van de Koude Oorlog. En toen na decennia de angst voor de nucleaire winter leek weggetrokken, begon de zorg voor het smelten van de ijskappen, het opdrogen van fossiele brandstoffen en de uitbreiding van woestijnen. De strijd om land is getransformeerd tot een strijd om water en zeebodems.

Een wereldoorlog hebben we niet meer meegemaakt sinds 1945, maar de huidige 65 miljoen vluchtelingen uit vele brandhaarden – Syrië, Afghanistan, de Hoorn van Afrika en elders – getuigen van Uw grootscheepse falen. Net als de meer dan een miljard mensen die onvoldoende gevoed zijn, niet naar school gaan, en leven zonder elektriciteit of sanitaire voorzieningen. U betreft dit natuurlijk, maar Uw uitspraken hierover zijn zo hartverscheurend hol. Geen organisatie heeft een missie die zo urgent en relevant is en geen organisatie lijkt zo machteloos.

U hebt zich vanaf het begin ingedekt door te zeggen dat U zich niet zult mengen in binnenlandse aangelegenheden. Maar wat is nog binnenlands vandaag? Vluchtelingen, verlies aan biodiversiteit, waterstromen, klimaatverandering en vervuiling kennen geen grenzen. De droom van de VN is verworden tot een platform voor politiek opportunisme en korte termijn coalities. U hebt het concept van *sovereign equality* – de gelijkwaardigheid van de leden – laten ondermijnen. Naast de Amerikaanse en Russische invloedssferen ontstond de G77, vervolgens de G7 die G8 werd, en daarna de G20, om maar te zwijgen van regionale verbanden, een ASEAN, een Afrikaanse Unie, een EU. Met buren praat je over lokale schermutselingen, de lange termijn vraagt unanimitieit en daadkracht.

Uw onverschilligheid is vaak ook een vorm van cynisme. De patstelling bevalt U. U doet de zaken wel zonder de VN. En moet er echt wat afgesproken worden, zoals over het klimaat, dan hebt U dat in het verleden op allerlei manieren weten te traineren. En als het traineren niet meer lukt, niet in de laatste plaats omdat Uw ei-

Kies niet voor het gemakkelijke gevaarlose compromis, maar voor competentie en moed

gen bevolking om maatregelen vraagt, en het bedrijfsleven aandringt op actie, dan verschuilt U zich in holle frasen.

Ik ben het met U eens. Vijftig landen was al moeilijk, 193 landen op een lijn krijgen is onmogelijk. Dus hervorming van de VN is absoluut noodzakelijk. Ook al vanwege het democratische tekort: de meesten van U mogen dan gekozen zijn, Uw organisatie staat heel ver weg van de bevolking van onze planeet. Tegelijkertijd zijn bijna overal burgers met elkaar verbonden en betrokken omdat zij vergelijkbare zorgen hebben over de toekomst. Een vergadercircuit in New York biedt nauwelijks soelaas en voedt eerder het wantrouwen tegenover machthebbers en onderhandelaars. Wereldwijde vraagstukken vragen om nieuwe vormen van consultatie, onderhandelingen en besluitvorming. Nu is een slecht moment, zult U herhalen. Vergeef me dat ik U tegenspreek, nu is juist het moment. De wereld heeft een nieuwe VN nodig, juist omdat U onderling steeds meer verdeeld raakt terwijl de toekomst U om steeds meer unanimitieit vraagt.

U hebt de kans, op dit historische moment, om grote veranderingen door te voeren. U staat op het punt een nieuwe Secretaris-Generaal te kiezen. En geheel in de lijn van Uw traditie ligt het voor de hand dat daar een niet te sterke leider uit voortkomt, uit een relatief onbelangrijk land. De keuze is door Uw systeem van geografisch 'verdeel en heers' waarschijnlijk beperkt tot een kandidaat

uit Oost-Europa. Liefst een vrouw. De kwaliteit van de nu voorgestelde kandidaten is, mild gezegd, gemengd. Kies niet voor het gemakkelijke, gevaarlose compromis, maar voor competentie en moed. En wie het uiteindelijk ook wordt, geef haar of hem de ruimte om u te leiden als een echte Secretaris-Generaal (ik hoor U al tegensputteren dat de SG zich niet op de stoel mag wanen van legitieme regeringen, maar U begrijpt maar al te goed waar ik op doel). Daarnaast, geef Uzelf de ruimte om nu eindelijk een doorbaak te forceren in de samenstelling van de Veiligheidsraad, de schandalen in de Vredesmacht aan de kaak te stellen, de VN-vluchtelingenorganisatie werkelijk voldoende middelen te verschaffen en de wildgroei aan slecht functionerende, stuurloze agentschappen en technische lichamen met hun eigen 'grondwetten' om te smeden tot een klein, overzichtelijk netwerk van centra van technische expertise die samenwerken met de beste kennisinstellingen van de wereld. U leeft nog steeds in de jaren vijftig van de vorige eeuw toen het noodzakelijk was om namens de VN dure deskundigen over de hele wereld uit te zenden. De meeste landen kunnen heel veel zelf, mits hun mensen een goede opleiding ontvangen, de middelen om te werken, en niet ten prooi vallen aan corruptie.

Zeg mij niet dat ik te idealistisch ben. Uiteraard ben ik dat, want zonder idealen verander je de wereld niet. Ik spreek voor die velen die hopen op een toekomst in vrede en welvaart. Ik reken op Uw veerkracht en improvisatievermogen, ik roep U op om zich niet te verschuilen achter protocol en staatsrechtelijke belemmeringen.

Deze brief is al te lang, immers alles langer dan een paar paragrafen laat U graag aan Uw assistenten over. Ik wacht op Uw antwoord, wetend dat een gezamenlijk antwoord van U allen zeldzaam is. U kunt het regelmatig al niet eens worden over de volgorde van de agenda van Uw bijeenkomsten. Maar geeft U aan ons allen een teken dat U bereid bent de onderhandelingen te openen over de drastische hervorming van de VN, zodat wij zullen beschikken over een orgaan dat beslissingen over de problemen die nationale grenzen overschrijden daadwerkelijk zo kan voorstellen dat nationale ratificatie geen barrière meer is. Toen Uw voorgangers in 1945 bijeen kwamen, beseften zij niet dat de bedreiging van onze wereld niet alleen ligt in oorlogen, maar in de aard van ons bestaan zelf, omdat de manier waarop wij leven en consumeren vrede en veiligheid bedreigen. U hebt de kans, nee, de plicht een VN te ontwerpen voor onze tijd.

Met gevoelens van de meeste hoogachting,
LOUISE O. FRESCO

